

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı : B.13.SGB.0.11.00.00-610 2292
Konu : Yazılı Soru Önergisi

30 Ekim 2009

051509

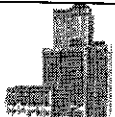
TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 13/08/2009 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-14725 sayılı yazınız.

İstanbul Milletvekili Mehmet SEVİGEN'e ait 7/8956 Esas No'lu yazılı soru önergesi Bakanlığımızca incelenmiş olup konuya ilişkin bilgiler ilişikte sunulmuştur. Bilgilerinize arz ederim.

Ömer DİNÇER
Bakan

EK : 1 yazı

İnönü Bulvarı No:42 Emek 06520 Ankara
Tel : 0312 212 20 72 Faks: 0312 215 18 00
www.csgeb.gov.tr

İrtibat : VHKİ Bilal ÖZÇELİK
Tel : 296 64 39
boozcelik@csgeb.gov.tr

**İSTANBUL MİLLETVEKİLİ MEHMET SEVİGEN'İN 7/8956 ESAS NO'LU
YAZILI SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN CEVAP**

Tersanelerdeki yoğunluk, altyapı yetersizliği, taşeronlaşma ve işçilerin yoğun çalışma saatleri istenmeyen sorunları ve iş kazalarını da beraberinde getirmektedir. Gemi inşa sektörü gibi yüksek risk taşıyan inşaat, maden, metal ve benzeri birçok sektörde iş kazaları ve meslek hastalıklarının neden olduğu maddi ve manevi kayıpların önlenmesi için çalışmalarımız devam etmektedir.

En yüksek risk grubunda yer alan gemi inşa sanayinde 4857 sayılı İş Kanunu kapsamında yayınlanmış yönetmelikler çerçevesinde;

- Çalışma ortamında bulunan risklerin değerlendirilmesi,
- Risklere bağlı iş sağlığı ve güvenliği sorunlarının tespit edilmesi,
- Kişisel koruyucu donanımların kullanımının değerlendirilmesi,
- Basın ve yayın organları ile kamuoyunun bilinçlendirilmesi ve verilecek İş Sağlığı ve Güvenliği (İSG) eğitimleri

ile konuyla ilgili tarafların duyarlılığının artırılması amacıyla "Tersanelerde İş Sağlığı ve Güvenliğinin Geliştirilmesi İşbirliği Protokolü", İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Eğitim ve Araştırma Merkezi Başkanlığı, Gemi İnşa Sanayicileri Birliği ve Türkiye Liman, Dok ve Gemi Sanayi İşçileri Sendikası arasında 25 Şubat 2008 tarihinde imzalanmıştır.

Protokol imzayı müteakiben uygulamaya konmuş ve 05/03/2008 tarihinde başlatılan eğitimlerde asıl işveren ve alt işverenler öncelikli olmak üzere iş güvenliği uzmanı ve mühendislerden oluşan 1.057 kişiye eğitim verilmiştir. 22 Kişilik gruplar halinde düzenlenen eğitimler 27/06/2008 tarihinde tamamlanmıştır.

19/06/2008 tarihinde İstanbul'da Sayın Başbakanımızın başkanlığında gerçekleşen ve gemi inşa sektörünün sorunlarının ele alındığı toplantıda alınan karar doğrultusunda, Bakanlığımız eğitim birim olan Çalışma ve Sosyal Güvenlik Eğitim ve Araştırma Merkezi tarafından Tuzla Tersane işçilerinin iş sağlığı ve güvenliği konusunda yeni bir eğitim planlaması yapılmıştır. Planlama çerçevesinde; İSG konusunda İşçilerin Görev ve Sorumlulukları, İSG nin Genel Prensipleri, Kişisel Koruyucu Donanımlar, Kaldırma Araçları ile Yapılan Çalışmalarda İSG Uygulamaları, Elektrikle Yapılan Çalışmalarda İSG Uygulamaları, Yüksekte Yapılan Çalışmalarda İSG Uygulamaları, Kaynak, Raspa ve Boya İşlerinde İSG Uygulamaları ve Parlayıcı/Patlayıcı Ortamlarda İSG Uygulamaları konularını kapsayan eğitim programı 14/07/2008 tarihi itibarıyla başlatılmış olup 29/08/2008 tarihinde tamamlanmış ve 16.841 işçiye eğitim verilmiştir.

Eğitim çalışmalarına paralel olarak İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğüne bağlı İş Sağlığı ve Güvenliği Merkezi Müdürlüğü teknik ekipleri tarafından tersanelerde risk değerlendirme programlaması yapılmış olup çalışmalar başlatılmıştır. Tuzla Tersanelerinde başlatılan çalışmada bugüne kadar 40 tersanede 192 ağır metal, 379 toz, 27 gaz, 72 titreşim ve 319 gürültü ölçümü yapılmıştır. Ayrıca, kişisel koruyucuların ilgili teknik düzenlemelerde belirtilen standartlara uygun olup olmadığının saptanması amacıyla 14 tersanede incelemeler yapılmıştır. Bu incelemelerde baret, kaynak maskesi, eldiven, emniyet kemeri, toz maskesi, koruyucu giysiler, iş ayakkabısı ve koruyucu gözlükler incelenmiş ve incelemeler sonucunda taşeronların işçilerine kullandırmış olduğu kişisel koruyucu donanımların ağırlıklı olarak teknik düzenlemelere uygun olmadığı tespit edilmiştir. Ayrıca Tuzla tersaneler bölgesindeki 13 satış noktasında yapılan incelemelerde 54 ürünün %48'inin güvenli, %52'sinin ise güvensiz olduğu tespit edilmiştir. İnceleme ve ölçüm çalışmaları devam etmekte olup diğer işyerlerinde de yapılacaktır.

İş kazalarının önlenmesi için kaza nedenlerinin iyi tanımlanması ve bu nedenlerin ortadan kaldırılması büyük önem taşımaktadır. Kaza nedenlerinin doğru bir şekilde tanımlanıp belirlenmemesi halinde, kazaların önlenmesi için yapılacak çalışmalarda istenilen sonuca ulaşılması mümkün değildir.

İş sağlığı ve güvenliği önlemlerinin alınması için yapılan harcamaların bazı işverenler için gereksiz bir harcama olarak görüldüğü de bilinmektedir. Halbuki yapılan araştırmalar, kazalar sonucu ortaya çıkan maddi kayıpların iş sağlığı ve güvenliği tedbirleri kapsamında yapılan harcamaların 5 katı olduğunu göstermektedir. Ayrıca, bu tedbirler üretimi de artırmaktadır.

Tuzla tersaneler bölgesinde Bakanlığımız ve Meclis Komisyonunca yapılan araştırmalarda bölgedeki tersanelerde yeni gemi inşası ile gemi bakım ve onarım çalışmaları yapıldığı ve bu çalışmalarda iş sağlığı ve güvenliği yönünden başta aşağıda belirtilenler olmak üzere, kazaya neden olabilecek çok sayıda tehlike kaynağı ve risklerin bulunduğu tespit edilmiştir.

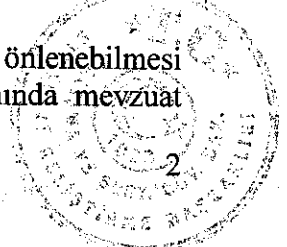
Bunlar;

- Yetersiz çalışma alanları (düzensiz işyeri, hareket zorluğu, kaldırılan ve taşınan malzeme altında çalışma vb.),
- Açık alanlarda çalışma (olumsuz termal konfor şartları; soğuk, sıcak, rüzgar, yağış vb.),
- Kapalı dar alanlarda çalışma (zararlı maddelere yoğun maruziyet, boya, gaz, kaynak kullanımı halinde yangın ve patlama riski vb.),
- Yüksekte çalışma (düşme, malzeme düşmesi vb.),
- Yoğun ve/veya uzun süreli çalışma (uygun olmayan çalışma yöntemi, yorgunluk, stres, motivasyon eksikliği vb.),
- Kimyasallarla çalışma, oksijen, SPG, asetilen, çözücüler, boya, karbondioksit, karbonmonoksit, hidrojen sülfür, vb. kullanımı (yangın, parlama, patlama, maruziyet vb.),
- Yoğun olarak elektrikli iş ekipmanı kullanımı (düzensiz ve güvensiz enerji kabloları vb.),
- Çok sayıda alt işveren (organizasyon, kontrol ve denetim eksikliği vb.),
- Çalışanların sık değişmesi (eğitimsiz ve yeteneksiz işçi, kontrol zorluğu, kalifiye olmayan işyerini ve risklerini tanımayan eleman vb.),
- Ağır parçalarla çalışma (malzeme düşmesi/çarpması, sıkışma vb.),
- Yoğun kaynak işleridir (zararlı maddelere maruziyet, gaz/duman/zararlı ışın, yangın vb.).

Tuzla tersanelerinde 2000 yılından 2008 yılı Haziran ayı sonuna kadar geçen sürede ölümle sonuçlanan iş kazalarının nedenleri incelendiğinde; kazaların % 34'ünün yüksekte düşme, % 16.5'inin elektrik çarpması, % 16.5'inin malzeme çarpması/düşmesi, % 11'inin patlama, % 11'inin sıkışma ve % 11'inin diğer nedenler sonucu meydana geldiği görülmektedir.

Tüm bu bilgiler ışığında tersanelerdeki iş sağlığı ve güvenliği çalışmalarının etkin bir şekilde yürütülmesi ve başarıya ulaşması için işveren, işçi ve ilgili tüm tarafların konuya öncelik vererek önleyici yaklaşımı esas alan, çalışanların katılımını hedefleyen bir çizgide yükümlülüklerini yerine getirmeleri gerekmektedir. Her sektörde olduğu gibi gemi inşa sektöründe de tüm taraflar üzerine düşen görevleri eksiksiz yerine getirdiği takdirde kalıcı çözümler sağlanacak, iş kazaları ve meslek hastalıkları önlenebilecektir.

Bakanlığımız, tersanelerde meydana gelen iş kazaları ve ölümlerin önlenmesi amacıyla yukarıda belirtilen eğitim, bilinçlendirme ve saha çalışmaları yanında mevzuat

düzenlemeleri ile kalıcı çözümler getirilmesi için üstüne düşen görev ve sorumlulukları en üst seviyede yerine getirmektedir.

Bu kapsamda, 26/05/2008 tarih ve 26887 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 5763 sayılı “İş Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun” ile konuyla ilgili hukuki düzenlemeler yapılmıştır.

Yayımlanan Kanunun alt düzenleme çalışmaları kapsamında alt işverenlik ilişkisinin kurulması, bildirimi ve tescili hakkında yönetmelik yayımlanmış ve konuyla ilgili bazı düzenlemeler getirilmiştir. Bu kapsamda tersanelerdeki taşeron uygulamasındaki aksaklıklar da göz önünde bulundurularak asıl işveren-alt işveren ilişkileri düzenlenmiş ve disipline edilmiştir.

Buna göre 4857 sayılı İş Kanununun 85’inci maddesindeki ağır ve tehlikeli işlerde çalışmak isteyen işçilerin daha önce herhangi bir mesleğe yönelik eğitim aldıklarını belgeleyemedikleri takdirde mesleki eğitim almadan istihdam edilmeleri mümkün olmamaktadır.

Böylece tersanelerdeki kalifiye eleman ve eğitim sorunu da dikkate alınarak ağır ve tehlikeli işlerde çalışacaklar için mesleki eğitim alınması zorunluluğu ile ağır ve tehlikeli işlerde mesleki eğitim almadan çalıştırılan her işçi için 500 TL idari para cezası getirilmiştir.

Kamuoyunun gündeminde geçici süre yer verilen tersane sorunları Bakanlık olarak öncelik sırasını korumakta ve konuyla ilgili sosyal taraflarla işbirliğinin soruna kalıcı çözümler getirmede önemli bir basamak olacağına inanılmaktadır.

Bu kapsamda gemi inşa ve bakım-onarım sektöründe işverenlerin, İSG profesyonellerinin ve çalışanların İSG mevzuatı ve uygulamaları, karşılaşılabilecek tehlikeler ve bu tehlikelerden oluşabilecek riskler konusunda bilinçlenmelerini sağlayarak iş kazası sayısını ve kaza sonucunda meydana gelen maddi ve manevi zararları mümkün olan en az seviyeye indirmek, çalışanların meslek hastalıklarından korunmalarını sağlamak, dolayısıyla sektördeki mevcut iş sağlığı ve güvenliği durumunu iyileştirmek amacıyla eğitim programları oluşturulması, pilot olarak seçilecek bölgede bu eğitim programının uygulanması ve sektöre yönelik bilgilendirici ve eğitici doküman ve tersanelerde iş sağlığı ve güvenliği rehberi olarak hazırlanan protokol Gemi Mühendisleri Odası ile 29 Mayıs 2009 tarihinde imzalanmıştır. Protokol kapsamında “Tersanelerde İş Sağlığı ve Güvenliği Rehberi” taslak olarak tamamlanmış olup diğer çalışmalar devam etmektedir.

Tuzla tersaneler bölgesi, kurulduğundan bugüne kadar İş Teftiş İstanbul Grup Başkanlığı tarafından iş sağlığı ve güvenliği yönünden sürekli olarak denetlenmektedir. Ancak bu bölgede iş kazalarının artması sonucu kazaların önlenmesi amacıyla yapılan denetimler dışında Bakanlığımız tarafından bir dizi önlem hayata geçirilmiştir. Bu önlemlerin ilk aşaması olarak Bakanlığımız ile Gemi İnşa Sanayicileri Birliği arasında bir protokol düzenlenerek başta işveren, işveren vekili olmak üzere mühendisler, formenler, ustalar ve işçiler ile bölgede çalışan tüm taraflara iş sağlığı ve güvenliği eğitimleri düzenlenerek yaklaşık 17.000 çalışana eğitim verilmiştir. Gemi inşa işinde elektrik çarpması, yüksekten düşme, malzeme düşmesi gibi ölümle sonuçlanan iş kazalarına neden olan risklerin ortadan kaldırılması için denetimler planlanarak uygulamaya konulmuştur. Bu çerçevede 2008 yılının başından bu yana 585 denetim yapılmış olup çalışmalar halen devam etmektedir. Ayrıca, İş Teftiş İstanbul Grup Başkanlığımız tarafından İş Müfettişi de bu bölgede denetim ve araştırma amaçlı olarak görevlendirilmektedir.

